فهرست مطالب

مقدمه ۱۹

فصل اول: کلیّات ۲۳

حکم شرعی ۲۴
دلیل ۲۸
اصل ۳۰
قاعده فقهی ۳۰
اقسام قواعد فقهی ۳۱
مسأله فقهی ۳۲
ضابط یا ضابطه فقهی ۳۲
مقایسه قاعده فقهی با نظریه فقهی ۳۲
اصول حقوقی ۳۳
مجلّه العدلیّه ۳۳
کتاب «احمد جودت پاشا و مجلّه» ۳۳
حقوق اسلام ۳۴
سیر تدوین مجله ۳۵
هیئت مجله ۳۶
خصوصیات مجله ۳۹
کشورهای پیرو قوانین مجله ۴۲
شرح‌های مربوط به مجله ۴۳
نقدهای وارده بر مجله ۴۴
وصف‌ها در مورد مجله ۴۹
قواعد کلی مجله ۵۲
(اصول عامه حقوق اسلام) ۵۲
اسباب موجبه مجله ۵۲

تعریف قواعد کلی ۵۲
اساس قواعد کلی ۵۳
تحریر المجلّه ۵۴

فصل دوم: مواد مجلّه عدلیّه ۵۹

ماده ۱ ـ الفقه علم بالمسائل الشرعیه العملیة ۵۹
ماده ۲ ـ الامور بمقاصدها ۶۰
ماده ۳ ـ العبرة فی العقود للمقاصد و المعانی لا للالفاظ و المبانی ۶۱
ماده ۴ ـ الیقین لا یزول بالشک ۶۱
ماده ۵ ـ الاصل بقاء ما کان علی ما کان ۶۱
ماده ۶ ـ القدیم علی قدمه ۶۱
ماده ۷ ـ الضرر لا یکون قدیماً ۶۲
ماده ۸ ـ الاصل برائـة الذمه ۶۲
ماده ۹ ـ الاصل فی الصفات العارضـة العدم ۶۳
ماده ۱۰ ـ ما ثبت بزمان یحکم ببقائه ما لم یقم الدلیل علی خلافه ۶۳
ماده ۱۱ ـ الاصل اضافـة الحادث الی اقرب اوقاته ۶۳
ماده ۱۲ ـ الاصل فی الکلام الحقیقـة ۶۴
ماده ۱۳ ـ لا عبرة بالدلالـة فی مقابلـة التصریح ۶۴
ماده ۱۴ ـ لا مساغ للاجتهاد فی مورد النص ۶۵
ماده ۱۵ ـ ما ثبت علی خلاف القیاس فغیره لا یقاس علیه ۶۵
ماده ۱۶ ـ الاجتهاد لا ینقض بمثله ۶۵
ماده ۱۷ ـ المشقـة تجلب التیسیر ۶۶
ماده ۱۸ ـ الامر اذا ضاق اتّسع ۶۶
ماده ۱۹ ـ لا ضرر و لا ضرار ۶۶
ماده ۲۰ ـ الضرر یزال ۶۸
ماده ۲۱ ـ الضرورات تبیح المحظورات ۶۸
ماده ۲۲ ـ الضروراتُ تقدر بقدرها ۶۸

ماده ۲۳ ـ ماجاز بعذر بطل بزواله ۶۹
ماده ۲۴ ـ اذا زال المانع بطل الممنوع ۶۹
ماده ۲۵ ـ الضرر لا یزال بمثله ۷۰
ماده ۲۶ ـ یتحمل الضرر الخاص لدفع الضرر العام ۷۰
ماده ۲۷ ـ الضرر الاشد یزال بالاخف ۷۰
ماده ۳۰ ـ درء المفاسد اولی من جلب المنافع ۷۱
ماده ۳۱ ـ الضرر یدفع بقدر الامکان ۷۱
ماده ۳۲ ـ الحاجـة تنزل منزلـة الضرورة عامـةً و خاصـةً ۷۱
ماده ۳۳ ـ الاضطرار لا یبطل حق الغیر ۷۲
ماده ۳۴ ـ ما حرّم اخذه حرّم اعطاؤه ۷۲
ماده ۳۵ ـ ما حرّم فعله حرّم طلبه ۷۲
ماده ۳۶ ـ العادة محکمـة ۷۳
ماده ۳۷ ـ استعمال الناس حجـة ۷۳
ماده ۳۸ ـ الممتنع عادة کالممتنع حقیقـة ۷۴
ماده ۳۹ ـ لا ینکر تغییر الاحکام بتغییر الازمان ۷۴
ماده ۴۰ ـ الحقیقـة تترک بدلالـة العادة یا تترک الحقیقـة بدلالـة الاستعمال ۷۶
ماده ۴۱ ـ انما تعتبر العادة اذا اطردت او غلبت ۷۶
ماده ۴۲ ـ العبرة للغالب الشایع لا للنادر ۷۶
ماده ۴۳ ـ المعروف عرفا کالمشروط شرطاً ۷۷
ماده ۴۴ ـ المعروف بین التجار کالمشروط بینهم ۷۸
ماده ۴۵ ـ التعیین بالعرف کالتعیین بالنص ۸۲
ماده ۴۶ ـ اذا تعارض المانع و المقتضی یقدم المانع ۸۲
ماده ۴۷ ـ التابع تابع ۸۲
ماده ۴۸ ـ التابع لا یفرد فی الحکم ۸۳
ماده ۴۹ ـ من ملک شیئاً ملک ما هو من ضروراته ۸۳
ماده ۵۰ ـ اذا سقط الاصل سقط الفرع ۸۴
ماده ۵۱ ـ الساقط لا یعود کما ان المعدوم لا یعود ۸۴

ماده ۵۲ ـ اذا بطل الشئ بطل ما فی ضمنه ۸۵
ماده ۵۳ ـ اذا بطل الاصل یصار الی البدل ۸۵
ماده ۵۴ ـ یغتفر فی التوابع ما لا یغتفر فی المتبوع ۸۵
ماده ۵۵ ـ یغتفر فی البقاء ما لا یغتفر فی الابتدا ۸۶
ماده ۵۶ ـ البقاء اسهل من الابتدا ۸۶
ماده ۵۷ ـ لا یتم التبرّع الاّ بالقبض ۸۶
ماده ۵۸ ـ التصرف علی الرعیة منوط بالمصلحة ۸۷
ماده ۵۹ ـ الولایة الخاصه اقوی من الولایة العامة ۸۷
ماده ۶۰ ـ اعمال الکلام اولی من اهماله ۸۷
ماده ۶۳ ـ ذکر ما لا یتجزأ کذکر کلّه ۸۸
ماده ۶۴ ـ المطلق یجری علی اطلاقه اذا لم یقم دلیل التقیید نصّا او دلالة ۸۹
ماده ۶۵ ـ الوصف فی الحاضر لغو و فی الغائب معتبر ۹۰
ماده ۶۶ ـ السئوال معاد فی الجواب ۹۰
ماده ۶۷ ـ السکوت فی معرض الحاجة بیان ۹۱
ماده ۶۸ ـ دلیل الشئی فی الامور الباطنة یقوم مقامه ۹۱
ماده ۶۹ ـ الکتاب کالخطاب ۹۲
ماده ۷۰ ـ الاشارة المعهودة للاخرس کالبیان باللسان ۹۲
ماده ۷۱ ـ یقبل قول المترجم مطلقا ۹۲
ماده ۷۲ ـ لا عبرة بالظن المتبیّن خطئه ۹۳
ماده ۷۳ ـ لا حجة مع الاحتمال الناشئ عن دلیل ۹۳
ماده ۷۴ ـ لا عبرة بالتوّهم ۹۳
ماده ۷۵ ـ الثابت بالبرهان، کالثابت بالعیان ۹۴
ماده ۷۶ ـ البینة علی المدّعی و الیمین علی المنکر ۹۴
ماده ۷۷ ـ البینة لاثبات خلاف الظاهر و الیمین لابقاء الاصل ۹۵
ماده ۷۸ ـ البینة حجة متعدیة و الاقرار حجة قاصرة ۹۸
ماده ۷۹ ـ المرأ مؤاخذ باقراره ۹۸
ماده ۸۰ ـ لا حجة مع التناقض لکن لا یختل معه حکم الحاکم ۹۹

ماده ۸۱ ـ قد یثبت الفرع مع عدم ثبوت الاصل ۹۹
ماده ۸۲ ـ المعلّق بالشرط یجب ثبوته عند ثبوت الشرط ۱۰۰
ماده ۸۳ ـ یلزم مراعاة الشروط بقدر الامکان ۱۰۰
ماده ۸۴ ـ المواعید بصورة التعلیق تکون لازمة ۱۰۱
ماده ۸۵ ـ الخراج بالضمان ۱۰۲
ماده ۸۶ ـ الاجر و الضمان لا یجتمعان ۱۰۲
ماده ۸۷ ـ الغنم بالغرم ۱۰۲
ماده ۸۸ ـ النعمة بقدر النقمة و النقمة بقدر النعمة ۱۰۳
ماده ۸۹ ـ الفعل ینسب الی الفاعل لا الآمر ما لم یکن مجبراً ۱۰۳
ماده ۹۰ ـ اذا اجتمع المباشر و السبب یضاف الحکم الی المباشر ۱۰۳
ماده ۹۱ ـ الجواز الشرعی ینافی الضمان ۱۰۴
ماده ۹۲ ـ المباشر ضامن و ان لم یتعمد ۱۰۴
ماده ۹۳ ـ المسبّب لا یضمن الامع العمد ۱۰۵
ماده ۹۴ ـ جنایة العجماء جبار ۱۰۵
ماده ۹۵ ـ الامر بالتصرف فی ملک الغیر باطل ۱۰۶
ماده ۹۶ ـ لا یجوز لاحد ان یتصرف فی ملک الغیر بغیر اذنه ۱۰۶
ماده ۹۷ ـ لا یجوز لاحد ان یأخذ مال احد بلا سبب شرعی ۱۰۶
ماده ۹۸ ـ تبدل سبب الملک قائم مقام تبدل الذات ۱۰۷
ماده ۹۹ ـ من استعجل الشئی قبل اوانه عوقب بحرمانه ۱۰۷
ماده ۱۰۰ ـ من سعی فی نقض ما تم من جهته فسعیه مردود علیه ۱۰۷

فصل سوم: در قواعد و ضوابط بیع و سایر عقود ۱۰۹

کل جملة لا یحصل اثرها الاّ باخری من آخر فهی عقد و الاّ ایقاع او اذن ۱۰۹
کل عقد یحتاج الی ایجاب و قبول لفظیین مع التوالی بینهما ۱۰۹
العقد التزام المتعاقدین و تعهدهما امراً و هو عبارة عن ارتباط الایجاب و القبول ۱۰۹
البیع مبادلة مال بمال علی وجه مخصوص و یکون منعقداً و غیر منعقد ۱۱۰
البیع الصحیح هو الجائز و المشروع ذاتاً و وصفاً ۱۱۱

البیع الموقوف بیع یتعلّق به حق الغیر کبیع الفضولی ۱۱۱
الفضولی هو من یتصرّف بحق الغیر بدون اذن شرعی ۱۱۲
بیع الوفا ۱۱۲
اقسام البیع ۱۱۲
المال هو ما یمیل الیه طبع الانسان ۱۱۳
النقود؛ جمع نقد و هو عبارة عن الذهب و الفضة ۱۱۳
العروض جمع عرض (بالتحریک) و هی ما عد النقود و الحیوانات و المکیلات و الموزونات کالمتاع و القماش ۱۱۴
کل من له القبول اذا مات قبله بطل الاّ فی الوصیة فان حق القبول ینتقل الی وارثه ۱۱۴
اصالة الصحة فی العقود ۱۱۴
کل ایجاب فقبوله بعد موت الموجب باطل الاّ فی الوصیة ۱۱۵
اصالة اللزوم فی العقود ۱۱۵
لا بیع الاّ فی ملک ۱۱۷
کل مبیع تلف قبل قبضه فهو من مال بایعه ۱۱۷
تلف المبیع قبل القبض من مال بایعه ۱۱۷
النماء تابع للملک ۱۱۸
البلوغ شرط فی صحة العقد ۱۱۹
قاعده انحلال عقد واحد به عقود متعدد ۱۲۰
القدرة علی التسلیم شرط فی المعاوضات ۱۲۱
لا وقف الاّ فی ملک ۱۲۲
لا رهن الاّ فی ملک ۱۲۲
کلما یصح بیعه یصح هبته و کلما لا یصح بیعه لا تصح هبته ۱۲۲
کلما صحت اجارته صحت عاریته و ما لا یصح ـ لا یصح ۱۲۳
کل ما کان له منفعة محلّلة مقصودة تصّح اجارته ۱۲۳
البطلان و الفساد مترادفان ۱۲۳
التّصرفُ فیما انتقلَ عنه فسخٌ و فیما اِنتقلَ الیه اِجازةٌ ۱۲۴
کل معاملة من عقد او غیره من غیر المالک فهی فضولیة ۱۲۴

الفاسد لا يتبعّض ۱۲۴
السفّهيـة مبطلـة للمعامله ۱۲۴
كُلُّما جاز نقلُه جاز اسقاطهُ ۱۲۵
كلُّ ما صحَّ عاريتَهُ صَحَّ اجارتَهُ ۱۲۵
كلُّ ما يَصِّحُ اِعارتَهُ يَصِّحُ اجارتَهُ ۱۲۵
لا يَصّحُ الابِراء عمّا لَم يَجِبْ ۱۲۵
لا يَصّحُ الابراءُ منَ المجهولِ ۱۲۵
كل ما جاز اجارته جاز وقفه و الاّ فلا ۱۲۵
كل ما صحّ الانتفاع به مع بقاء عينه جاز اجارته و اعارته ۱۲۵
كل ما ليس للموكل التصرف فيه بالفعل لم يجز له التوكيل ۱۲۶
لزوم العقد من احد الطرفين لا يستلزم لزومه من الآخر ۱۲۶
الاضطرار لا يبطل حق الغير ۱۲۶
كل ما قرن فى البيع بالباء فهو الثمن ۱۲۶
كل صدقة لا يجوز الرجوع فيها بعد القبض ۱۲۶
الراهن و المرتهن ممنوعان من التصرف ۱۲۷
كل رهن فانه غير مضمون ۱۲۸
المرهون غير مضمون الاّ مع التعدى او التفريط ۱۲۹
المرتهن احق برهنه ۱۲۹
لا رهن الاّ فى مقبوض ۱۲۹
كلما جاز الرهن عليه جاز ضمانه ۱۳۰
كل دين حال لا يتأجل ۱۳۱
كل دين موجل لا يكون حالّا ۱۳۱
الزعيم غارم ۱۳۱
لا ضمان على المستعير ۱۳۲
كلمّا يضمن العين يضمن باوصافها و منافعها ۱۳۳
الصلح جائز بين النّاس ۱۳۳
ليس على الامين الاّ اليمين ۱۳۴

الائتمان مسقط للضمان..... ۱۳۵
الاذن مسقط للضمان ۱۳۶
التسليط والاقدام يسقط الاحترام..... ۱۳۷
ما لا يضمن بصحيحه لا يضمن بفاسده ۱۳۷
الاقدامُ مسقطُ الضمان..... ۱۳۸
كلّ هبة يجوز الرجوع فيها بعد القبض الاّ اذا كان الرجوع بعد التلف او كانت معوضــة او هبة الرحم..... ۱۳۹
كل صدقة لا يجوز الرجوع فيها بعد القبض ۱۴۱
كل تصرف من المكره عقداً او ايقاعاً باطل..... ۱۴۱
كل معاملــة من عقد او غيره من غير المالک فهی فضوليــة ۱۴۱
القرعة لكل امر مشكل..... ۱۴۱
لا نذر الاّ فی طاعة و لا يمين الاّ فی مباح ۱۴۲
لا مقاصة الاّ مع اليقين و العجز من تحصيل الحق..... ۱۴۲
كل دعوی تسمع مطلقا ۱۴۳
كلّ وقف و مال ميت لا وليّ له فالولايــة للحاكم الشرع..... ۱۴۳
كلما صحّ بيعه صحّ رهنه و ما لا ـ فلا..... ۱۴۴
كلما يكال او يوزن لا يصحّ بيعه قبل قبضه..... ۱۴۵
الاصل فی العقود الحلول الاّ مع الشرط فی غير الربوی ۱۴۵

فصل چهارم: قواعد و ضوابط شروط، اقرار و خيارات..... ۱۴۷

الشرط جائز بين المسلمين الا ما احلّ حراماً او حرم حلالاً..... ۱۴۷
كل شرط تقدم العقد او تأخر فهو باطل..... ۱۴۸
شرط الله احق و اسبق ۱۵۱
شرط الفاسد ليس بمفسدٍ..... ۱۵۱
المؤمنون عند شروطهم ۱۵۲
كل شرط سائغ يشترط فی كل عقد لازم فهو لازم..... ۱۵۳
كل شرط فی الشاهد و الراوی فانّه معتبر عند الاداء لا عند التّحمل ۱۵۳

الشروط لا یوزع علیه الاثمان ۱۵۳
الشرط فی ضمن العقد لازم مع بقاء مقتضی العقد (التزام تبعی عقود) ۱۵۳
جهالة الشرط تبطل العقد ۱۵۳
شرط الواقف کنص الشارع ۱۵۴
کل عقد شرط فیه خلاف ما یقتضیه فهو باطل ۱۵۴
اقرار العقلا علی انفسهم نافذ او جائز ۱۵۵
کل اقرار لا یقبل بعده الانکار ۱۵۵
کل اقرار یصح بعده الانکار ۱۵۶
کل من قدر علی انشاء شئ قدر علی الاقرار به ای اقراره نافذ فیه ۱۵۶
من ملک شیئاً ملک الاقرار به ۱۵۶
الاقرار بالشئی اقرار بلوازمه ۱۵۷
الاقرار فی موضع الانشاء انشاء ۱۵۷
کل من اقر بحق لسبب مجهول قبل تفسیره له ۱۵۸
کل من اقر بمبهم یلزم تفسیره و یقبل قوله فیه ۱۵۸
کل عاریة امانـة ۱۵۸
المعیوب مردود ۱۵۹
البیّعان بالخیار ما لم یفترقا فاذا افترقا وجب البیع ۱۵۹
التصرف مسقط للخیار ۱۶۰
التلف فی زمن الخیار ممن لا خیار له ۱۶۰
کل خیار فانه یزلزل العقد ۱۶۱
الاصل فی الخیار الفوریة ۱۶۲

فصل پنجم: قواعد، ضوابط و اشارات متفرقه ۱۶۳

قاعده اتلاف ۱۶۳
من اسباب الضمان احترام عمل المسلم ۱۶۴
علی الید ما اخذت حتی تودّی ۱۶۴
المغرور یرجع علی من غرّه ۱۶۶

الناس مسلطون على اموالهم ۱۶۶
قاعده يد ۱۶۷
غرر مبطل العقد ۱۶۸
الاحسان مسقط الضمان ۱۶۹
قاعده نفی سبيل ۱۷۱
قاعده جبّ ۱۷۲
الاوصاف لا تقابل بالاعواض ۱۷۲
من احيا ارضاً ميتـة فهی له ۱۷۳
النهی فی العبادات يقتضی الفساد مطلقا و فی المعاملات فی الجملة ۱۷۳
كل شئ لا يعلم الا من صاحبه فقوله مصدق فيه ۱۷۵
النساء مصدقات ۱۷۵
الضرورة فی كل شئ الاّ فی الدماء ۱۷۶
لا يدفع الضرر باضرار الغير ۱۷۶
الانسان قد لا يَملک شيئاً و يَمْلِکُ اَنْ يَمْلِکُ ۱۷۶
اصالة عدم تداخل الاسباب و عدم تداخل المسببات ۱۷۷
كلما جازت الاجارة على شئ مع العلم جازت الجعالـة عليه مع الجهل ۱۷۷
قاعدة العدل ۱۷۸
ذوات الاسباب لا تحصل الاّ باسبابها ۱۷۸
كلّ ما حكم به العقل حكم به الشرع و كلّ ما حكم به الشرع حكم به العقل ۱۷۹
الحرام لا يُفسِد الحلال ۱۸۰
الحاجة العامة تنزل منزلةَ الضَّرورةِ الخّاصه ۱۸۲
لا ينسب لساكت قول و لكنّ السكوتُ فی موضع الحاجـة بيان ۱۸۲
العقود تابعةٌ للقصود ۱۸۳
ما وقع لم يقصد و ما قصد لم يقع ۱۸۴
عدم جواز التعليق فی الانشاء ۱۸۵
المطلقه الرجعية زوجة حقيقة ۱۸۶
انكار الطلاق رجعة ۱۸۷

لا ينتصف المهر اِلاّ بطلاق غير المدخول بها ۱۸۷
لا طلاق الاّ فی طهر ۱۸۷
العقدُ مثبتٌ و النشوز مسقط ۱۸۸
الولد للفراش و للعاهر الحجر ۱۸۹
الدين مقدم على الارث ۱۸۹
الاذن فی شئ اذن فی لوازمه ۱۹۰
اذا زال المانع عاد الممنوع ۱۹۱
الاذن العام لا ينافی المنع الخاص ۱۹۲
من حازَ مَلِکَ ۱۹۳
قاعده لزوم تقديم اهمّ بر مهمّ ۱۹۴
الضرورات تبيح المحظورات ۱۹۵
الحاكم ولی الممتنع ۱۹۶
الحاكمُ ولیُّ مَنْ لا ولیَّ له ۱۹۶
الحاكمُ وارثُ مَنْ لا وارث له ۱۹۶
الحاكمُ ولیُّ الغائب ۱۹۶
الممتنع عادتاً كالممتنع حقيقـةً ۱۹۷
الممتنع شرعاً كالممتنع عقلاً ۱۹۷
العبرة بعموم الجواب لا بخصوص السئوال ۱۹۷
ما من عام الاّ و قد خُصَّ ۱۹۷
الجمع مهما امكن اولی من الطرح ۱۹۸
كل ما شک فی كونه حكماً او حقاً فهو حكم ۱۹۸
لا يمين على المدعی الاّ فی ثلاثة مواضع: الاستظهار، اليمين المردودة و القسامه ۱۹۸
المَيسورُ لا يَسْقُطُ بالمَعْسُورِ ۱۹۹
النكول ليس حجـة على الناكل ۲۰۰
اليمين لنفی شئ لا تكون لاثبات غيره ۲۰۰
الاصل مماثلـة حقوق الزوجين ۲۰۰
كثرة المبنی تدل على كثرة المعنی ۲۰۰

الحقُّ القديم لا يُبْطِلهُ شئ ۲۰۱
اذا اجتمع الاصلُ و الظاهرُ فالتَّعويل على الاصل ۲۰۱
الاصلُ دليلٌ حيث لا دليلَ ۲۰۱
اِعمال الكلامِ اوْلى مِنْ اهماله ۲۰۲
انّما الاعمال بالنّيات (النيّةُ مؤثرة) ۲۰۲
الشّرع معلّل بالمصالح ۲۰۲
مصالح مرسله ۲۰۵
الشّرع معلّل بالاغراض ۲۱۰
اصالة عدم اهلية الصبى للتّصرف ۲۱۴
الاصل اتحاد العرفين (العرف العام و المتشرعه) ۲۱۴
الاصل ان لا يدخل فى ملک الانسان شئ الاّ الارث ۲۱۵
الاصل تقديم المباشر على غيره ۲۱۵
الاصل عدم صحة بيع المعدوم ۲۱۶
الاصل عدم ولاية احد على احد الاّ ما خرج بدليل ۲۱۶
الاصل فى المعاملات انها تابع للعرف ۲۱۷
(اِعمال التعبد فى المعاملات بعيد) ۲۱۷
اعطاء فعل النائب حكم فعل المنوب عنه ۲۱۷
الاقرب يمنع الابعد ۲۱۷
بطلان بيع ما لا يتموّل ۲۱۸
تغدّر الشرط لا يكفى فى سقوطه ۲۱۹
الثمن لا يوزع على الشروط ۲۱۹
حجية سوق المسلمين ۲۱۹
الحق لمن سبق (من سبق الى ما لم يسبقه احد فهو احقّ به) ۲۱۹
الحقّ لمن غلب (بحسب البينّة و الشاهد و بحسب الظاهر) و ان كان حكم فى الواقع مغاير الظاهر ۲۲۰
لا ترجيح فى الحقوق المتساوية للعباد ۲۲۰
الحمل يرث و يورث اذا كان حيّاً ۲۲۰

الخيار فى الحيوان ثلاثة ثم لا خيار ۲۲۰
الدّين مقضىٌ ۲۲۰
يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب ۲۲۱
الزوج و الزوجة يرثان مع كلّ وارث و لا يَمنعان و لا يُمنعان ۲۲۱
الشرط املک عليک ام لک ۲۲۲
الشفعة جائز فى كلّ شئ (من حيوان او ارض او متاع) ۲۲۲
الشرط فى ضمن العقد لازم مع بقاء مقتضى العقد ۲۲۲
الشفعة فيما لا يقسم فاذا وقعت الحدود فلا شفعة ۲۲۳
ولاية الاب و الجدّ عرضية ينفذ السابق و مع الاقتران و التنافى فالباطل ۲۲۳
الولاية فى كل حسبة لحاكم الشرع او مأذونه ۲۲۳
يؤخذ الغاصب باَشدّ الاحوال ۲۲۳
يقوم العدول مقام الحكام مع تغدرهم (ولاية عدول المؤمنين) ۲۲۵
وجوب التخليه بين المال و ملكه ۲۲۵
من وجد عين ماله فهو له ۲۲۶
النكول ليس حجة على الناكل ۲۲۶
للذكر مثل حظّ الانثيين ۲۲۶
لا يحجب الابعد الاقرب الاّ فى مسئلة ابن العم للابوين مع عم الاب ۲۲۶
لا يقع العقد على الاعيان و المنافع لا من المالک او من هو بحكمه ۲۲۷
لا شفعة الاّ بين الشريكين ۲۲۸
لا شهادة الاّ مع العلم ۲۲۸
لا عول و لا تعصيب ۲۲۸
لا يمنع كل من الزوجين عن نصيبه الاعلى الاّ مع الولد للمورث ۲۳۰
كل من يمكن فى حقه الجهل يقبل دعواه منه ۲۳۰
كل وصى ليس له ان يوصى لغيره الاّ مع اذن الموصى ۲۳۰
لا تكليف على الغافل ۲۳۱
كل من قبض شيئاً لمصلحته لا يقبل قوله فى رده بخلاف المقبوض لمصلحة المالک ۲۳۱
لا وصية الاّ فى الثلث ۲۳۱

کلما یضمن العین یضمن اوصافها و منافعها ۲۳۱
کلما اجتمع قرابة الابوین مع قرابة الاب سقطت قرابة الاب ۲۳۲
کلما اخذ ذوالفرض فرضه فالباقی لمن لا فرض له ۲۳۲
کلما تصّح فیه النیابة تصّح فیه الوکالة و بالعکس ۲۳۲
کل ما لیس للموکل التصرف فیه بالفعل لم یجز له التوکیل ۲۳۲
کل مال مردد بین افراد فان کانت محصورة فالقرعة او القسمة صلحاً قهریاً و الاّ فهو مجهول المالک ۲۳۳
کل متقرب بالاب یقتسمون بالتفاوت للذّکر مثل حظّ الانثیین و کل متقرّب بالام وحدها یقتسمون بالسویه ۲۳۳
کلّ شرط سائغ یشترط فی کل عقد لازم فهو لازم ۲۳۳
کلّ طلاق لیائسة او صغیرة او قبل الدخول فلا عدة له ۲۳۳
کلّ القاتل یمنع الارث و لا یمنع من یتصل به (لا میراث للقاتل) ۲۳۳
کل ما بطل فیه المسمّی فالمرجع هو المثل او قیمته ۲۳۴
العبرة للغالب الشایع (قاعدة الشیاع) ۲۳۴
عدم شرطیة البلوغ فی الاحکام الوضعیه (لا یشترط البلوغ و العقل فی الوضعیات) ۲۳۴
کل عقد او وطی لذات بعل او معتدة مع العلم بالحکم و الموضوع یوجب التحریم الابدی بخلاف العقد وحده مع الجهل ۲۳۴
کل فعل تعلّق غرض الشارع بایقاعه لا من مباشر بعینه یصحّ التوکیل فیه ۲۳۵
کل قاصر فولایته لابیه وحده الاّ من عرض له السفه او الجنون بعد البلوغ فولایته لحاکم الشرع ۲۳۵

فهرست منابع و مآخذ ۲۳۷